

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКА НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА:
ДОДАТКОВИЙ НАРОДНИЙ ІНСТРУМЕНТ**

Освітня програма Народні інструменти (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність 025 Народні інструменти (Музичне мистецтво)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 11 від «19» лютогог 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Додатковий народний інструмент (акордеон, баян, сопілка)
Викладачі	Черепанин Мирон Васильович, Жовнір Станіслав Сергійович, Гулянич Юрій Миколайович.
Контактний телефон викладача	0956404015 – Черепанин М.В. 0506459549 – Жовнір С.С. 0950609484 – Гулянич Ю.М.
E-mail викладача	duetconcertino@ukr.net – Черепанин М.В.; szhovnir@gmail.com – Жовнір С.С.; gulyanych.yura@ukr.net – Гулянич Ю.М.
Формат дисципліни	Очна, заочна форма.
Обсяг дисципліни	33 кредитів. Загальний обсяг 990 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	4 години
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Додатковий народний інструмент» забезпечує процес музично-педагогічної освіти бакалавр, формує їх професійний розвиток, який є необхідним для майбутньої успішної самореалізації. Курс навчальної дисципліни «Додатковий народний інструмент» займає чільне місце серед фахових дисциплін інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів, які готують спеціалістів кваліфікації «викладач музичних дисциплін». Він відображає не лише педагогічну, але передусім виконавську спрямованість формування і розвитку музично-творчих навичок, специфіка яких полягає в поєднанні різних музично-виконавських дій. Вивчення названого курсу в умовах вищого навчального закладу передбачає актуалізацію та певну інтеграцію професійних знань і комплексний розвиток спеціальних практичних вмінь та навичок студентів, необхідних для удосконалення музично-педагогічної майстерності.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади виконавського мистецтва та методичні принципи формування практичних навичок діяльності виконавця.</p> <p>Зміст дисципліни полягає в ознайомленні майбутніх фахівців із науково-теоретичними основами виконавської діяльності як виду мистецтва; формуванні широкого художнього музичного світогляду виконавця; удосконаленні технічних навичок, набутих у процесі практичних індивідуальних занять; забезпеченні методичної підготовки, необхідної для професійної діяльності виконавця, формуванні інтерпретаторських навичок у вивченні різнопланового навчально-художнього репертуару.</p> <p>Основним завданням педагога в процесі виконавської підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва є формування вмінь, необхідних для роботи з учнями, в цьому полягає специфічна відмінність дисципліни «Додатковий народний інструмент» у вищому навчальному закладі педагогічно-мистецької освіти від аналогічної дисципліни, яка вивчається у музичних училищах та академіях. Програма «Додаткового народного інструмента» базується, насамперед, на інструментальній музиці, народних обробках та дитячому оригінальному репертуарі, оскільки</p>	

майбутня діяльність викладача музичного мистецтва в якості виконавця-інструменталіста пов'язана з виступом в різних шкільних ансамблях та оркестрах. Також, програмою курсу передбачено формування і розвиток навичок, які відповідають кваліфікації «викладач музичних дисциплін».

3. Мета та цілі курсу

Мета: вдосконалення професійної підготовки майбутнього викладача музичних дисциплін в мистецьких навчальних закладах, формування у студентів умінь та навичок, що дозволяють використовувати акордеон, баян та сопілку в майбутній практичній та виконавській діяльності.

Завдання:

розвиток художнього мислення; формування практичних виконавських навичок; активізація творчих здібностей в різних сферах виконавської практики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

грамотно вивчати та виконувати різні за стилем, жанром та характером твори для акордеона, баяна та сопілки, у роботі над якими здійснюється музичний та виконавський розвиток студентів; вірно ескізно вивчати якомога більшу кількість творів оригінального дитячого репертуару

Знати способи застосування цих інструментів у роботі ансамблевого та оркестрового класу.

4. Результати навчання (компетентності)

Дисципліна сприяє формуванню у студентів наступних **компетенцій:**

Вивчення дисципліни «Додатковий народний інструмент» сприяє формуванню у студента таких загальних та фахових компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.

ЗК 15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

ФК 3. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

ФК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

ФК 8. Здатність здійснювати диригентську діяльність.

ФК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

ФК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.

ПР 2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.

ПР 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПР 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПР 13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

ПР 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті.

ПР 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПР 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу для очної форми навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин - 180 год
індивідуальні	53 академічних годин
самостійна робота	127 академічних годин

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I - VIII	014 Середня освіта (музичне мистецтво)	I - IV	Цикл професійної підготовки

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	------------------	-------------	------------------

Змістовий модуль 1. Ознайомлення з основами акомпанементу

Тема 1. Постановка рук, правильна посадка. Гра вправ, гам та етюдів.	індивід.	методична – 4, 16; нотна – 13, 14, 15, 16, 20;	10		1-7 тиждень 1-го семестру
Тема 2. Розвиток навичок ескізного опрацювання твору	самост.	методична – 1, 5, 7; нотна – 13, 14, 15, 16, 20;	10		8 тиждень 1-го семестру (СК)*
Тема 3. Робота над різножанровим репертуаром	самост.	методична – 4, 5; нотна – 2, 3, 12, 13, 15;	20		1 - 15 тиждень 1-го семестру
Тема 4. Самостійне опрацювання оригінальних творів з репертуару ДМШ	індивід.	методична – 1, 4; нотна – 2, 3, 9, 10, 15;	20		6-15 тиждень 1-го семестру
Тема 5. Розвиток практичних навичок	самост.	методична – 5, 20; нотна –	25	25 балів	15 тиждень 1-го семестру (КЗ)*

* СК - самоконтроль

* КЗ – контрольне заняття

читання з листа і ескізного опрацювання творів		4, 10, 15, 18;			
Змістовий модуль 2. Основні принципи звуковидобування на інструменті					
Тема 6. Оволодіння інструментом та основними принципами звуковидобування	індивід.	методична – 5, 6, 19; нотна – 7, 13, 14;	5		1-7 тиждень 2-го семестру
Тема 7. Виховання: ритмічної чіткості	самост.	методична – 1, 4, 5, 6; нотна – 2, 3, 9;	10		8 тиждень 2-го семестру (СК)
Тема 8. Виконання штрихів в межах легато, нон легато, стаккато; динаміки в межах pp, p, mp, mf, f, ff	індивід.	методична – 1, 5, 6; нотна – 12, 13, 14;	5		8-10 тиждень 2-го семестру
Тема 9. Досягнення загальної технічної бездоганності та легкості виконання	самост.	методична – 6, 11; нотна – 2, 3, 9;	10		15 тиждень 2-го семестру
Тема 10. Освоєння танцювальних різножанрових п'єс	індивід.	методична – 5; нотна – 15;	5		11-15 тиждень 2-го семестру
Тема 11. Практичні навички виконання оригінального дитячого репертуару	самост.	методична – 8, 19; нотна – 2, 3, 9, 18;	10	25 балів	15 тиждень 2-го семестру (КЗ)
Змістовий модуль 3. Робота над заліково-екзаменаційною програмою					
Тема 12. Підготовка до заліку та екзамену	індивід.	методична – 4, 5, 6, 8, 17, 19; нотна – 2, 3, 7, 9, 10, 12, 14, 15;	8		1-8 тиждень 3-го семестру
Тема 13. Самостійне вивчення різнохарактерних п'єс, виконання всіх текстових вказівок	самост.	методична – 4, 8, 19, 20; нотна – 10, 18;	15		8 тиждень 3-го семестру (СК)
Тема 14. Робота над окремими технічно складними фрагментами	самост.	методична – 5, 6;; нотна – 2, 3, 9;	17		8-12 тиждень 3-го семестру
Тема 15. Досягнення сценічно-виконавської готовності до виступу	самост.	методична – 6, 11; нотна – 2, 3, 15;	10		12 тиждень 3-го семестру
Обсяг курсу для заочної форми навчання					

Вид заняття		Загальна кількість годин – 90			
індивідуальні		30 академічних годин			
самостійна робота		60 академічні години			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний/ вибірковий	
1 -3-й	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	I – II-й		На вибір студента	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Ознайомлення з основами акомпанементу					
Тема 1. Постановка рук, правильна посадка. Гра вправ, гам та етюдів.	індивід.	методична – 4, 16; нотна – 13, 14, 15, 16, 20;	2		4 тиждень 1-го семестру
Тема 2. Розвиток навичок ескізного опрацювання твору	самост.	методична –1, 5, 7; нотна –13, 14, 15, 16, 20;	16		8 тиждень 1-го семестру (СК)
Тема 3. Самостійне опрацювання творів з репертуару ДМШ	самост.	методична – 4, 5; ,нотна – 2, 3, 12, 13, 15;	20		4-15 тиждень 1-го семестру
Тема 4. Самостійне опрацювання оригінальних творів з репертуару ДМШ	індивід.	методична – 1, 4; нотна – 2, 3, 9, 10, 15	4		14-15 тиждень 1-го семестру
Тема 5. Розвиток практичних навичок читання з листа і ескізного опрацювання творів	самост.	методична – 5, 20; нотна – 4, 10, 15, 18;	20	25 балів	15 тиждень 1-го семестру (КЗ)
Змістовий модуль 2. Основні принципи звуковидобування на інструменті					
Тема 6. Оволодіння інструментом та основними принципами звуковидобування	індивід.	методична – 5, 6, 19; нотна – 7, 13, 14;	2		2 тиждень 2-го семестру
Тема 7. Виховання: ритмічної чіткості	самост.	методична – 1, 4, 5, 6; нотна – 2, 3, 9;	20		8 тиждень 2-го семестру (СК)
Тема 8. Виконання штрихів в межах легато, нон легато, стаккато; динаміки в межах pp, p, mp, mf, f, ff	індивід.	методична – 1, 5, 6; нотна – 12, 13, 14;	2		14 тиждень 2-го семестру
Тема 9. Досягнення загальної технічної	самост.	методична – 6, 11; нотна – 2, 3,	18		14-15 тиждень 2-го семестру

бездоганності та легкості виконання		9;			
Тема 10. Освоєння танцювальних різножанрових п'єс	індивід.	методична – 5; нотна – 15;	2		15 тиждень 2-го семестру
Тема 11. Практичні навички виконання оригінального дитячого репертуару	самост.	методична – 8, 19; нотна – 2, 3, 9, 18;	16	25 балів	15 тиждень 2-го семестру (КЗ)
Змістовий модуль 3. Робота над заліково-екзаменаційною програмою					
Тема 12. Підготовка до заліку та екзамену	індивід.	методична – 4, 5, 6, 8, 17, 19; нотна – 2, 3, 7, 9, 10, 12, 14, 15;	8		4-5 тиждень 3-го семестру
Тема 13. Самостійне вивчення різнохарактерних п'єс, виконання всіх текстових вказівок	самост.	методична – 4, 8, 19, 20; нотна – 10, 18;	18		8 тиждень 3-го семестру (СК)
Тема 14. Робота над окремими технічно складними фрагментами	самост.	методична – 5, 6; нотна – 2, 3, 9;	18		4-11 тиждень 3-го семестру
Тема 15. Досягнення сценічно-виконавської готовності до виступу	самост.	методична – 6, 11; нотна – 2, 3, 15;	18		10-11 тиждень 3-го семестру
Тема 16. Психологічний тренінг сценічної поведінки	самост.	методична – 4, 5, 6, 16, 19;			15-16 тиждень останнього семестру
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Перевірка знань проводиться у вигляді семестрових заліків та екзаменів, на яких студентам належить виконати 2–3 твори згідно вимог. Також на підсумкових заняттях проводиться перевірка навичок оволодіння інструментом. В кінці курсу навчання проводиться екзамен.</p> <p>Максимальна кількість балів – 100, з яких 50 – це найвищий бал за екзамен, а інші 50 балів розподіляються на 2 проміжні контрольні заняття. Виконання оцінюється за наступними критеріями:</p> <p>Своєчасність виконання – 5 балів Повний обсяг виконання – 5 балів Якість виконання – 5 балів Креативний підхід – 5 балів Ініціативність – 5 балів Максимальна підсумкова оцінка – 25 балів.</p>				
Умови допуску до підсумкового	Здача всіх проміжних етапів контролю				

7. Політика курсу

У результаті вивчення курсу навчальної дисципліни «Додатковий народний інструмент» студенти повинні **знати:**

- сутність використання додаткового інструменту у майбутній професії, проявляти до неї стійкий інтерес;
- специфіку використання інструменту у різних професійних сферах діяльності;

вміти:

- досконало виконувати музичні твори, самостійно вивчати сольний, оркестровий та ансамблевий репертуар;
- проводити репетиційну роботу та брати участь в ансамблевих та оркестрових колективах;
- використовувати додатковий інструмент у навчально-виховній роботі з дітьми в закладах мистецької освіти;
- застосовувати вивчений репертуар в організації дитячих мистецьких колективів;
- застосовувати базові теоретичні знання в практичній роботі з дітьми;
- використовувати інформаційно-комунікативні технології для вдосконалення виконавської діяльності;
- самостійно визначати завдання професійного та особистого розвитку, займатись самоосвітою, усвідомлено планувати підвищення своєї кваліфікації;

володіти:

- історичними відомостями про інструмент та спеціальною музичною термінологією;
- навиками гри на додатковому інструменті;
- різними видами техніки в сольному та ансамблевому виконавстві;
- базовими знаннями щодо вибору необхідного репертуару.

9.

8. Рекомендована література (баян, акордеон)

1. Акимов Ю. Школа игры на баяне. – М.: Советский композитор, 1983. – 207 с.
2. Вільчик Л. Альбом для дітей / Упор.: К. Жуков. – Вінниця, Нова книга, 2004. – 42 с.
3. Власов В. Естрадно-джазові п'єси / Упор.: П. Серотюк. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 20 с.
4. Говорушко П. Основы игры на баяне. – М.: Музыка, 1966. – 77 с.
5. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором: методичні поради. – К.: Музична Україна, 1982. – 50 с.
6. Давидов М. Основы формування виконавської майстерності баяніста. – К.: Музична Україна, 1983. – 69 с.
7. Двилянский М. Самоучитель игры на аккордеоне. – М.: Советский композитор, 1992. – 117 с.
8. Завьялов В. Баян и вопросы педагогики: Метод. пособие. - М.: Музыка, 1971. – 55 с.
9. Корчевій О. П'єси для баяна та акордеона. – Омськ, 2008. – 36 с.
10. Кошнар М. Акордеон інтернет танго. – Раєцкі Тепліци, 2010. – 30 с.
11. Липе Ф. Искусство игры на баяне. – М.: Музыка, 1985. – 158 с.

12. Лондонов П. Школа игры на аккордеоне. – М.: Музыка, 1980. – 157 с.
13. Лушников В. Самоучитель игры на аккордеоне. - [2-е изд., стереотипное] – М. Музыка, 1991. – 158 с.
14. Мирек А. Самоучитель игры на аккордеоне. – М.: Советский композитор, 1979. – 109 с.
15. Мірек А. Курс естрадної гри на акордеоні. – Москва, Велес, 1995. – 276 с.
16. Онегин А. Школа игры на баяне. – М.: Музыка, 1969. – 303 с.
17. Сурков А. Пособие для начального обучения игре на готово-выборном баяне. – М.: Советский композитор, 1979. – 96 с.
18. Стоянович О. 20 сербських народних кола. – Белград, 2005. – 54 с.
19. Фейгин М. Индивидуальность ученика и искусство педагога. – М. : Музыка, 1968. – 78 с.
20. Шахов Г. Игра по слуху, чтение с листа и транспортирование в классе баяна: Учеб. пособие. – М. : Музыка, 1987. - 190 с.
21. Юцевич Ю.Є. Музыка : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Рекомендована література (сопілка)

1. Мазур Я. Буквар сопілкаря. – Київ, «Музична Україна», 1990. – 78 с.
2. Мазур Я. Бньому сопілкареві. – Київ, «Музична Україна», 1976. – 86 с.
3. Новосад Р. Сопілка. Співаник для дітей. – Варшава-Львів, ТВО «Гердан», 1991. – 31 с.
4. Чеботар Д. Школа гри на сопілці – повздовжній флейті. – Київ, 1995. – 94 с.
5. Деревій Р. Буквар сопілкаря. Друкований рукопис.
6. Кудрик Б. Народні пісні в легкому укладі. Львів, 1937. – 15 с.
7. Павленко Л. Павленко Ю. Сопілкар. Перші кроки. Клавір. – Черкаси, 2019. – 36 с.
8. Піров І. Як заграє сопілонька. – Мукачево, 2010. – 120 с.
9. Віхренко. В. Навчальний курс гри на сопілці. Друкований рукопис.